

Warszawa, 27 lutego 2026 r.

Dr hab. Jakub Zajączkowski

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

Uniwersytet Warszawski

Recenzja

**osiągnięcia naukowego i aktywności naukowo-badawczej w związku z
wnioskiem doktora Rafała Wiśniewskiego o uzyskanie stopnia doktora
habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o
polityce i administracji**

Doktor Rafał Wiśniewski jest absolwentem Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tytuł magistra uzyskał w 2010 r. na podstawie pracy pt.: *Główne problemy i determinanty mocarstwowości w Azji na początku XXI wieku* (promotor – prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski). Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce uzyskał w 2014 r. na podstawie rozprawy pt.: *Współpraca i rywalizacja państw jako czynnik kształtujący bezpieczeństwo międzynarodowe w Azji Północno-Wschodniej na początku XXI wieku* pod kierunkiem naukowym prof. dra hab. Sebastiana Wojciechowskiego. Dr Rafał Wiśniewski jest zatrudniony od 2014 r. jako starszy wykładowca, a od 2016 r. jako adiunkt na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu.

Dorobek dra Rafała Wiśniewskiego przygotowany do wniosku o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji i zaprezentowany w *Autoreferacie* spełnia kryteria formalne pod względem kryterium ilościowym i jakościowym. Doktor Rafał Wiśniewski wskazał w *Autoreferacie* jako

1

osiągnięcie naukowe, stanowiące podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego cykl publikacji składający się z następujących elementów:

- monografia pt. „Polityka Chińskiej Republiki Ludowej wobec Bliskiego Wschodu – determinanty, ewolucja i konsekwencje dla regionu”, opublikowana nakładem Wydawnictwa Naukowego FNCE w roku 2023;
- artykuł naukowy pt. „Perspektywy przywództwa międzynarodowego Chińskiej Republiki Ludowej w nowym ładzie międzynarodowym” opublikowany w nr. 16, t. 1 czasopisma naukowego „Studia Socjologiczno-Polityczne. Seria Nowa” z 2022 r.;
- rozdział pt. „Military power as an instrument of international politics in the Indo-Pacific” zawarty w opublikowanej w 2023 r. nakładem wydawnictwa Routledge pracy zbiorowej „Handbook of Indo-Pacific Studies”, pod redakcją Barbary Kratiuk, Jeroena Van den Boscha, Aleksandry Jaskólskiej i Yoichiro Sato;
- artykuł naukowy pt. „Economic Sanctions as a Tool of China’s Hybrid Strategies” opublikowany w t. 50 czasopisma naukowego „Polish Political Science Yearbook” z roku 2021.

Poza tym cyklem publikacji, wskazanym przez Habilitanta jako osiągnięcie naukowe podlegające ocenie i będące podstawą postępowania habilitacyjnego, należy zwrócić uwagę na pozostałą aktywność naukowo-badawczą oraz dorobek dydaktyczny i popularyzatorski, współpracę międzynarodową Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora. Składają się na to między innymi:

- 1 monografia autorska;
- 13 artykułów w czasopismach naukowych (w języku polskim i angielskim);
- 11 rozdziałów w pracach zbiorowych (także w prestiżowych wydawnictwach zagranicznych jak Routledge);
- współredakcja jednej pracy zbiorowej;
- udział w dwóch projektach badawczych (NCN i finansowany przez UE – Erasmus KA203 – *Strategic Partnership for Higher Education*);
- sześć staży i wyjazdów naukowych oraz dydaktycznych (m.in. Hong Kong Baptist University; National Chengchi University, Tajwan, Academia Sinica, Tajwan, Jawaharlal Nehru University)

- 44 konferencje naukowe, zarówno krajowe, jak i zagraniczne (m.in. International Studies Association, European International Studies Association).

Trzeba w tym kontekście jednoznacznie stwierdzić, że cały dorobek po doktoracie Habilitanta wyróżnia się spójnością i skoncentrowany jest przede wszystkim na problematyce stosunków międzynarodowych w regionie Indo-Pacyfiku. Habilitant badał zwłaszcza zagadnienie polityki zagranicznej Chin oraz rywalizacji mocarstw w regionie, kwestie bezpieczeństwa regionalnego. Przedstawione rezultaty badań, sposób ich rozwiązania formułowany w publikacjach, będących podstawą postępowania habilitacyjnego oraz w pozostałych artykułach, rozdziałach dowodzą, że Habilitant ma dużą wiedzę we wskazanym zakresie oraz, co istotne, przedstawia rozwiązania problemu badawczego, które stanowią wkład do rozwoju dyscypliny nauki o polityce i administracji, zwłaszcza w zakresie studiów regionalnych, stosunków międzynarodowych.

Należy podkreślić spójność aktywności naukowej Habilitanta. Od początku swojej kariery naukowej przedmiotem zainteresowania Habilitanta była kwestia stosunków międzynarodowych, rywalizacji mocarstw w regionie Indo-Pacyfiku. Na wyróżnienie zasługuje także fakt, że koncentracja na tej problematyce badawczej uwidacznia się nie tylko w publikacjach, ale również w projektach badawczych, stażach naukowych i dydaktyce. Ponadto problematyka azjatycką oraz stosunków międzynarodowych i bezpieczeństwa przejawiają się w aktywności Habilitanta dotyczącej kwestii organizacyjnych.

Przedstawione powyżej fakty dowodzą, że mamy więc do czynienia z przemyślaną i dobrze zaprojektowaną strategią badawczą Habilitanta, który konsekwentnie pogłębia i bada problematykę stosunków międzynarodowych w regionie Indo-Pacyfiku, zwłaszcza dynamikę regionalnego systemu bezpieczeństwa.

1. Ocena osiągnięcia naukowego Habilitanta

Zgodnie z wnioskiem doktora Rafała Wiśniewskiego o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego osiągnięcie naukowe podlegające ocenie i będące podstawą tegoż postępowania stanowi cykl publikacji, to jest:

- monografia pt. „Polityka Chińskiej Republiki Ludowej wobec Bliskiego Wschodu – determinanty, ewolucja i konsekwencje dla regionu”, opublikowana nakładem Wydawnictwa Naukowego FNCE w roku 2023;

- artykuł naukowy pt. „Perspektywy przywództwa międzynarodowego Chińskiej Republiki Ludowej w nowym ładzie międzynarodowym” opublikowany w nr. 16, t. 1 czasopisma naukowego „Studia Socjologiczno-Polityczne. Seria Nowa” z 2022 r.;

- rozdział pt. „Military power as an instrument of international politics in the Indo-Pacific” zawarty w opublikowanej w 2023 r. nakładem wydawnictwa Routledge pracy zbiorowej „Handbook of Indo-Pacific Studies”, pod redakcją Barbary Kratiuk, Jeroena Van den Boscha, Aleksandry Jaskólskiej i Yoichiro Sato;

- artykuł naukowy pt. „Economic Sanctions as a Tool of China’s Hybrid Strategies” opublikowany w t. 50 czasopisma naukowego „Polish Political Science Yearbook” z roku 2021.

Publikacja te stanowią rzetelne pod względem naukowym opracowanie, mające charakter analityczno-problemowy. Przedstawiony przez dra Rafała Wiśniewskiego cykl publikacji jest konsekwencją jego wieloletnich zainteresowań badawczych i realizowanych w tym kontekście badań dotyczących stosunków międzynarodowych w regionie Indo-Pacyfiku oraz problematyki polityki zagranicznej Chin.

Osiągnięcie naukowe Habilitanta wyróżnia się oryginalnością nie tylko pod względem wyboru problemu badawczego, ale przede wszystkim sposobem objaśnienia tego problemu (wyborem i zastosowaniem jednej z teorii stosunków międzynarodowych). Na pozytywną ocenę zasługuje przedstawiony przez Habilitanta materiał empiryczny. Materiał ten dowodzi, że Autor ma dużą wiedzę w zakresie omawianej problematyki. Wydaje się jednak, biorąc pod uwagę cały dorobek naukowy Habilitanta po doktoracie, iż przynajmniej 6. publikacji - spoza listy przedstawionej do cyklu – mogłyby zostać dodane. W tym kontekście należy zwłaszcza wskazać rozdział w „Roczniku strategicznym”, Warszawa 2022, pod tytułem „Na drodze do ‘zimnej wojny’? Nowy etap stosunków USA-ChRL”. Brak tych publikacji w cyklu nie zmienia jednak pozytywnej oceny wyboru i przedstawianego do oceny cyklu.

Ocena osiągnięcia naukowego została dokonana na podstawie następujących kryteriów:

- przedstawionego problemu badawczego;
- założeń badawczych cyklu i sposobu rozwiązania problemu badawczego (plan badawczy, teorie, metody badawcze);
- potencjał aplikacyjny zastosowanego modelu;
- prezentacja efektów badań.

Po pierwsze, należy pozytywnie ocenić **wybór przedmiotu badań**, a zwłaszcza jego holistyczne ujęcie. Autor stara się ukazać wpływ polityki zagranicznej ChRL na wybrane elementy ładu międzynarodowego na początku XXI wieku. To właśnie jest „przewodni problem badawczy” (*Autoreferat*, s. 3) wskazanego do cyklu osiągnięcia.

Pozytywnie należy ocenić fakt wyboru szerszego zagadnienia niż problematyka jedynie rekonstrukcji głównych założeń polityki zagranicznej ChRL. Autor analizuje strategię Pekinu w dwóch kontekstach: zarówno państwa o rosnącej potęgze i pozycji międzynarodowej, jak i poprzez pryzmat dynamiki zmian systemu międzynarodowego po zakończeniu zimnej wojny i implikacjach dla nich związanych z mocarstwowością ChRL (*Autoreferat*, s. 8.-9.). Jednocześnie, omawiając wpływ polityki zagranicznej Chin na wybrane elementy ładu międzynarodowego, Autor odwołuje się zarówno do uwarunkowań wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Dzięki temu praca ma charakter holistyczny, czyniąc z przedmiotu analizy, czyli procesu konstruowania i realizacji polityki zagranicznej Chin jedną z kluczowych zmiennych kształtującego się po zakończeniu zimnej wojny porządku międzynarodowego. Wartością dodaną rozprawy jest bowiem przede wszystkim próba ukazania wzajemnych współzależności między działaniami Chin w wymiarze międzynarodowym i transformacją stosunków międzynarodowych na początku XXI wieku. Takie podejście umożliwia kompleksowe wyjaśnienie motywów oraz mechanizmu działań ChRL. Uwidacznia się ono we wskazanych do cyklu czterech publikacjach.

To wieloaspektowe ujęcie problematyki w kontekście przedmiotowym dotyczącym zarówno samej polityki zagranicznej ChRL, jak i odniesienie tych działań do transformacji porządku międzynarodowego, decyduje o znaczeniu poznawczym cyklu. Autor próbuje rozważać, odwołując się do wybranej teorii, czyli realizmu neoklasycznego, na ile działania Chin w sferze politycznej, gospodarczej, militarnej, wpływają na porządek międzynarodowy. Pozytywnie należy ocenić próbę wyjaśnienia w *Autoreferacie* wyboru studium przypadku polityki Chin wobec Bliskiego Wschodu. Wydaje się jednak, że Autor mógłby zarówno we *Wstępie* do monografii, jak i w *Autoreferacie* poświęcić temu więcej miejsca. Jednocześnie warto byłoby, zwłaszcza w *Autoreferacie*, w większym stopniu ukazać związki przyczynowo-skutkowe między problematyką omawianą w czterech wskazanych do cyklu publikacjach. Można rozważyć także czy nie należałoby do cyklu dodać publikacji dotyczącej relacji ChRL z USA. Autor sam wskazuje w *Autoreferacie*, że jest to kluczowy element w kontekście mocarstwowości ChRL i jego wpływu na porządek międzynarodowy. Problematyka ta pojawia

się przede wszystkim w publikacji na temat siły militarnej, ale wydaje się, że warto byłoby jednak uzupełnić cykl o to zagadnienie.

Jednocześnie pewne zastrzeżenia budzi sformułowanie przez Autora tematu i problemu badawczego cyklu. Wydaje się, że adekwatniejszym i korespondującym w większym stopniu z treścią wybranych do cyklu czterech publikacji tytułem byłby na przykład: *Ewolucja polityki zagranicznej Chin w XXI wieku: implikacje dla porządku międzynarodowego*. To działania ChRL w sferze międzynarodowej, uwarunkowanie wewnętrzne i zewnętrzne kształtujące politykę zagraniczną ChRL, są głównym przedmiotem rozważań Autora. Badania w tym zakresie zaś dopiero prowadzą Autora do formułowania tez, ocen dotyczących implikacji dla porządku międzynarodowego.

Uwagi budzi także brak klarownego wskazania ram czasowych oraz konsekwencji w tym zakresie w *Autoreferacie* oraz w wybranych publikacjach cyklu. Mimo, że w *Autoreferacie* Autor pisze, iż problem badawczy dotyczy wpływu polityki zagranicznej Chin na porządek międzynarodowy w XXI wieku to w samym *Autoreferacie* są też odwołania do lat 90. XX wieku, a monografia dotycząca Bliskiego Wschodu dotyczy także okresu zimnowojennego. Wydaje się więc, że wymagałoby to modyfikacji i większej spójności.

Uwagi ta nie pomniejszają jednak pozytywnej oceny wyboru problemu badawczego. Autor w wskazanych do cyklu czterech publikacjach próbuje zidentyfikować główne cechy aktywności międzynarodowej ChRL i ich wpływ na stosunki międzynarodowe. Takie ujęcie tematu pozwala na głębsze poznanie charakteru procesów i zjawisk w wymiarze stosunków międzynarodowych, na uwypuklenie złożoności i wielowymiarowości problematyki polityki zagranicznej Chin. Takie podejście z pewnością także przyczynia się do rozwoju studiów regionalnych, stosunków międzynarodowych, nauki o polityce i administracji. Potwierdza to także fakt, że recenzowany cykl wzbogaca badania zarówno nad wyjaśnieniem problematyki polityki zagranicznej ChRL, jak ich wpływu na kształtujący się porządek międzynarodowy.

Jednocześnie przedstawiony cykl publikacji należy ocenić pozytywnie pod względem **drugiego kryterium, czyli przyjętych przez Autora założeń badawczych i sposobie rozwiązania problemu badawczego**. Dowodzą one umiejętności badawczych Autora oraz jednoznacznie dowodzą przemyślanej strategii badawczej Autora. Strategia ta potwierdzona jest nie tylko w kontekście wskazanego cyklu, ale całości publikacji, jakie ma w swoim dorobku Habilitant po uzyskaniu stopnia doktora. Dotyczy to zwłaszcza świadomej strategii rozwijania badań nad problematyką azjatycką, zwłaszcza chińską.

W kontekście zaś wskazanego we wniosku cyklu trzeba zaznaczyć na początku, że Habilitant w *Autoreferacie* w sposób klarowny wskazał przedmiot badań i uzasadnienie jego wyboru (s. 3.-9.). Podkreślono także w sposób trafny założenie - kluczowe dla całego cyklu – o związku przyczynowo- skutkowym między wzrostem mocarstwowości ChRL, ich polityką zagraniczną i porządkiem międzynarodowym. To kluczowe założenie, z którym w pełni korespondują pytania badawcze i hipotezy wskazanych w cyklu publikacji.

Wydaje się, że należałoby sformułować dwa, trzy pytania oraz jednocześnie jedną główną hipotezę badawczą dla całego cyklu wskazanego we wniosku. Sprzyjałoby to klarowności cyklu. Trzeba jednak zaznaczyć, że uwaga ta ma bardziej charakter porządkujący i techniczny. Pod względem treści mamy do czynienia z przemyślanym pod względem merytorycznym cyklem. Potwierdzeniem tego są zwłaszcza wnioski i tezy z badań w ramach cyklu przedstawione przez Autora w *Autoreferacie* na stronach 22.-26. oraz w przedstawionych do cyklu publikacjach.

Założenia badawcze, zwłaszcza pytania badawcze, przedstawione w publikacjach do cyklu uzupełniają się i korespondują z treścią *Autoreferatu* oraz celami badawczymi. Mamy więc do czynienia ze spójnością założeń badawczych z treścią i strukturą cyklu oraz sposobem rozwiązania problemu badawczego.

Wydaje się, że warto jednak było poszerzyć program badawczy *Autoreferatu* oraz poszczególnych publikacji tworzących cykl o pogłębiony przegląd stanu badań. W *Autoreferacie* Autor na stronach 5.-6. wskazuje słusznie, że kwestia przekształceń systemu międzynarodowego, relacje między wschodzącymi mocarstwami – w tym przypadku Chinami - a mocarstwami była analizowana z zastosowaniem założeń teorii tranzycji potęgi. Ponadto zaznacza, że „częstym podejściem badawczym dla studiów nad międzynarodowymi konsekwencjami wzrostu potęgi Chin były porównania z historycznymi przypadkami relacji między mocarstwowymi w wiekach XIX i XX” (*Autoreferat*, s. 6). Autor następnie stwierdza, że te dwa podejścia warto uzupełnić o „pogłębione studium nowych uwarunkowań kształtujących ład międzynarodowy początku XXI w.” (*Autoreferat*, s. 6). Wydaje się, że Habilitant powinien znacznie rozszerzyć powyższe kwestie. Literatura przedmiotu w tym zakresie jest obszerna. Ponadto we *Wprowadzeniu* do monografii pt. „Polityka Chińskiej Republiki Ludowej wobec Bliskiego Wschodu” zabrakło przedstawienia stanu badań (s. 9-16.). Autor nie przedstawia także w pozostałych publikacjach czy we wstępie czy założeniach badawczych – nawet w formie skróconej – stanu badań na dany problem. Mamy raczej do czynienia ze sformułowaniami ogólnymi w tym zakresie.

W kontekście przedstawiania stanu badań przez Habilitanta wydaje się również, że w większym stopniu mógłby odnieść się w swoich analizach do publikacji z ostatnich lat (po 2020 r.). W niewystarczającym stopniu, zwłaszcza w monografii o polityce zagranicznej ChRL wobec Bliskiego Wschodu, odniesiono się do chińskich źródeł pierwotnych. Ponadto należałoby w większym zakresie odwoływać się do publikacji badaczy chińskich. Autor odwołuje się jednak do najważniejszych artykułów, monografii. Biorąc pod uwagę cały dorobek Habilitanta można stwierdzić, że ma zidentyfikowane źródła, odwołuje się do nich. W większym stopniu powinien to uwypuklić w swoich pracach i *Autoreferacie*. Ponadto w monografii o Bliskim Wschodzie należałoby dokonać w *Bibliografii* kategoryzacji, pogrupować ją według stosowanych w monografiach zasadach (dokumenty i źródła pierwotne; monografie i rozdziały, artykuły naukowe itd.). Powyższe sugestie uporządkowałyby i także uwypukliłyby nowe podejście Autora do rozwiązania problemu badawczego.

Kwestia klarowniejszego uporządkowania dotyczy także struktury monografii pt. „*Polityka Chińskiej Republiki Ludowej...*”. Mamy tutaj pewien problem z kryterium rozłączności treści poszczególnych rozdziałów. Dotyczy to także kolejności czy umiejscowienia poszczególnych rozdziałów. Na przykład podrozdział 2.2. nie powinien znajdować się w rozdziale 2. Lecz raczej rozdziale 1., mówiącym o determinantach. Habilitant zarówno w monografii, jak i w *Autoreferacie* przedstawia argumenty za powyższą strukturą. Wydaje się jednak, że powinna ona być jednak zmodyfikowana.

Jednocześnie należy pozytywnie ocenić zastosowane przez Habilitanta metody oraz teorie. Na wyróżnienie zasługuje wskazanie przez Autora metod badawczych. Z opisanych metod w *Autoreferacie* (s. 11-12) i zwłaszcza w monografii pt. *Polityka ChRL...* (s. 13.-16.) oraz z treści pozostałych publikacji w cyklu wynika jednoznacznie, że Autor zastosował metody jakościowe, a przede wszystkim analizę dyskursu. Należy podkreślić, że świadoma strategia badawcza, uwidoczniła się zwłaszcza w kontekście sformułowanego uzasadnienia przez Habilitanta wybranych metod i technik badawczych oraz ich konsekwentne zaaplikowanie w monografii oraz pozostałych publikacjach. Metody jakościowe, przede wszystkim analiza dyskursu, która dominuje w publikacjach i decydują o jej specyfice, zostały zastosowane w sposób prawidłowy. Przedstawione przez Habilitanta założenia dotyczące metodologii nie mają jedynie charakteru deklaratywnego. Metody jakościowe zastosowane są w publikacjach w sposób rzetelny i poprawny. Uwagi budzi jednak terminologia zastosowana przez Habilitanta. Wydaje się, że powinien posługiwać się terminem metody jakościowe. Użyte przez niego terminy i sformułowanie nie do końca są klarowne. Dla przykładu: metodologia

właściwa studiom instytucjonalnym (s. 14, *Polityka*). Autor, stosując określone terminy, odwołuje się przy tym – co należy pozytywnie ocenić – do wybranej literatury przedmiotu. Wydaje się jednak, że powinien być w tym zakresie krytyczny oraz odwoływać się do prac z ostatnich 5.-10. lat.

O pozytywnej ocenie cyklu świadczy także fakt, że Habilitant podjął próbę objaśnienia problemu badawczego głównej publikacji z cyklu, czyli monografii, z wykorzystaniem teorii wypracowanych na grancie nauki o stosunkach międzynarodowych. Wybrana już we *Wprowadzeniu* teoria realizmu neoklasycznego jest zastosowana w sposób przemyślany oraz dowodzi umiejętności analitycznych Habilitanta. Należy pozytywnie ocenić sam wybór teorii, to jest realizmu neoklasycznego jako najbardziej adekwatnego do objaśnienia wybranego problemu badawczego. Trzeba wskazać, że znalazło to odzwierciedlenie przede wszystkim w treści publikacji, gdzie Autor omawiał zarówno uwarunkowania wewnętrzne, jak i zewnętrzne działań ChRL. W treści poszczególnych rozdziałów Autorowi udało się zidentyfikować główne motywy, przesłanki działań ChRL, nie ograniczając się jedynie do uwarunkowań zewnętrznych. Dowodzi to nie tylko znajomości problematyki badawczej, specyfiki wybranego problemu badawczego, ale także umiejętności badawczych Habilitanta, przede wszystkim przemyślanej strategii badawczej. Autorowi w rozdziałach tych udało się zidentyfikować czynniki, kształtujące politykę zagraniczną ChRL wobec Bliskiego Wschodu w kontekście zmieniającego się porządku międzynarodowego oraz zmian wewnętrznych (ewolucja kultury strategicznej ChRL). Dzięki temu mamy do czynienia ze spójnością struktury pracy z przyjętymi założeniami metodologicznymi oraz przedstawionymi we *Wprowadzeniu* ramami teoretycznymi.

Uwagi, zwłaszcza w kontekście teorii, dotyczą większej dbałości o terminologię i staranność w posługiwaniu się terminami. Autor odwołuje się w swojej monografii do założeń realizmu neoklasycznego. Sformułowanie (s. 12, *Polityka*...), że odnosi się do tej teorii oraz dorobku subdyscypliny Analizy Polityki Zagranicznej (powinno być *Badanie Polityki Zagranicznej*) jest pewną nieścisłością. Realizm neoklasyczny jest bowiem jedną z teorii tworzących tę subdyscyplinę. Nie pomniejsza to jednak pozytywnej oceny dotyczącej zastosowania teorii i koncepcji, modeli w publikacjach Habilitanta. Przykładem jest także rozdział dotyczący siły militarnej jako instrumentu w stosunkach międzynarodowych w regionie Indo-Pacyfiku. Na wyróżnienie w tym kontekście zasługuje pierwsza część rozdziału, strony 175.-182. Dowodzą one umiejętności do konceptualizacji wybranego problemu badawczego, właściwego zastosowania modeli teoretycznych. Autor także w pozostałych

publikacjach cyklu odwołuje się między innymi do pojęcia strategii hybrydowych oraz przedstawia swój model wizji świata ChRL. Warto byłoby te kwestie pogłębić, w większym stopniu rozszerzyć wskazane ramy teoretyczne. Uwaga ta dotyczy także innych publikacji Autora, które nie znalazły się w cyklu. Nie zmienia to pozytywnej oceny Habilitanta, który wyróżniał się konsekwencją w swojej strategii badawczej z zastosowaniem wskazanych przez siebie metod i teorii.

W tym kontekście należy podkreślić, że Habilitant w sposób rzetelny i właściwy dokonał potwierdzenia przyjętych przez siebie tez i przedstawił oryginalne wnioski, czego potwierdzenie w ujęciu syntetycznym znajdujemy przede wszystkim w *Autoreferacie* na stronach 21.-26. Wnioski, które tam znajdujemy oraz w rozszerzonej wersji we wskazanych w cyklu publikacjach, dowodzą umiejętności badawczych Habilitanta, przede wszystkim umiejętności syntezy i formułowania klarownych ocen, tez, opartych na faktach i logicznym wywodzie. Jednocześnie jednak można byłoby rozważyć rozszerzenie i pogłębienie tych wniosków w poszczególnych pracach. Dotyczy to między innymi podsumowań i zakończeń w wybranych publikacjach. Wydaje się, że warto byłoby rozwinąć pewne wątki. Dotyczy to między innymi autorskiej chińskiej wizji porządku międzynarodowego czy strategii hybrydowych. Nie zmienia to jednak pozytywnej oceny formułowania ocen, wniosków, dowodzi także umiejętności badawczych Autora.

Powyższe argumenty przesądają o pozytywnej ocenie drugiego kryterium przy ocenie przedstawionej przez Habilitanta cyklu publikacji, tzn. sposobu rozwiązywania problemu badawczego. Należy stwierdzić, iż jest on logiczny, przeprowadzony w sposób prawidłowy. Na pozytywną ocenę zasługuje zwłaszcza warstwa empiryczna i konsekwentna strategia badawcza. Publikacje w sposób jednoznaczny potwierdzają wiedzę Habilitanta na wybrany problem badawczy. Przedstawione do oceny jako osiągnięcie naukowe publikacje wykazują się poprawnością metodologiczną i teoretyczną. Ponadto przedstawione wnioski, rezultaty badań mają wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Jakość badań i kompetencje metodologiczne Habilitanta potwierdza także **trzecie kryterium** oceny głównego osiągnięcia, czyli **potencjał aplikacyjny zastosowanych teorii i studium przypadku**. W tym kontekście trzeba podkreślić potencjał aplikacyjny podejścia Habilitanta, które przejawia się między innymi w jego autorskich koncepcjach, to jest: chińskiej wizji porządku międzynarodowego oraz strategiach hybrydowych. Przedstawione przez Habilitanta rezultaty są istotną przesłanką do realizacji w pełni rzetelnych pod względem metodologicznym i teoretycznym kolejnych etapów badań. Warto byłoby w tym kontekście

poruszyć tę kwestię w zakończeniach poszczególnych publikacji. Ponadto należałoby rozważyć czy nie zasadne byłoby rozszerzenie *podsumowań* i dodanie także w *Autoreferacie* wątku dotyczącego potencjału aplikacyjnego wniosków, jakie wypływały z badania polityki zagranicznej ChRL.

Dokonując oceny cyklu należy także wziąć pod uwagę, gdzie Habilitant prezentował swoje badania (**kryterium czwarte**). Pod tym względem należy pozytywnie ocenić dorobek Habilitanta. Po pierwsze, o czym już wspomiano, Habilitant odbył wizyty studyjne i staże naukowe w dobrych zagranicznych ośrodkach naukowych. Ponadto realizowane przez Habilitanta badania były poddawane weryfikacji w trakcie międzynarodowych i krajowych konferencji oraz staży zagranicznych. O poziomie umiędzynarodowienia badań Habilitanta świadczy także jego udział jako wykonawca w międzynarodowych grantach badawczych i dydaktycznych.

Podsumowując, zgodnie z ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, ten fragment oceny osiągnięcia naukowego dr Rafała Wiśniewskiego, w mojej opinii, stanowi **istotny wkład w rozwój dyscypliny stosunki nauki o polityce i administracji**.

2. Ocena pozostałej aktywności naukowo-badawczej oraz dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej Habilitanta

Podstawą oceny w drugiej części oceny są przede wszystkim kryteria wymienione w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Część z nich została już uwzględniona przy ocenie głównego osiągnięcia Habilitanta w pierwszej części.

Jednym z kryteriów jest udział w grantach krajowych i międzynarodowych. Warto w tym kontekście zwrócić uwagę zwłaszcza na udział Habilitanta (jako wykonawca) w projekcie "Eurasian Insights: Strengthening Indo-Pacific Studies in Europe", w ramach którego międzynarodowy zespół badaczy z sześciu uczelni (Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, University of St. Andrews, Sapienza Università di Roma, Jawaharlal Nehru University oraz Ritsumeikan Asia Pacific University) dokonał badań w dotyczących stosunków międzynarodowych w regionie Indo-Pacyfiku. W ramach tego projektu Habilitant uczestniczył w pobycie naukowym (wrzesień 2022 r.) w Jawaharlal Nehru

University). Efektem projektu była publikacja pracy zbiorowej „Handbook of Indo-Pacific Studies” (Routledge 2023), w ramach którego Habilitant przygotował rozdział „Military Power as an Instrument of International Politics in the Indo Pacific” (stanowiący część prezentowanego do oceny cyklu publikacji). Potwierdzenie umiędzynarodowienia badań Habilitanta jest także jego udział w stażach naukowych i innych wyjazdach w ramach programu Erasmus.

Dr Rafał Wiśniewski wymienił w swoim *Autoreferacie* ponad 25 publikacji, niewchodzących w skład osiągnięcia naukowego. Publikacje te dotyczyły obszarów badawczych, które w swoich badaniach Habilitant rozwija, tj.

- a) polityka zagraniczna ChRL;
- b) stosunki międzynarodowe w regionie Indo-Pacyfiku, rywalizacja mocarstw w regionie;
- c) studia nad bezpieczeństwem międzynarodowym.

Publikował głównie w języku polskim, ale także odnajdujemy publikacje w języku angielskim. Należy podkreślić, że obszary badawcze które podejmuje w swoich badaniach Habilitant, mają charakter uzupełniający do głównego osiągnięcia.

Należy pozytywnie ocenić udział i aktywność Habilitanta w konferencjach krajowych i międzynarodowych (ponad 44 wystąpień). Tematy wystąpień wiązały się w dużej mierze z tematem głównego osiągnięcia naukowego i głównych obszarów badawczych Habilitanta. Na konferencjach prezentował swoje wyniki w języku polskim, angielskim.

Habilitant wykazał również swój udział oraz członkostwo w sieciach badawczych i towarzystwach naukowych. Brał udział w grupach badawczych i uczestniczył w seminariach m.in., organizowanych przez Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych. Jest członkiem PTSM, od 2020 r. wchodzi w skład Kapituły Konkursów Naukowych PTSM; członek ISA, EISA, był recenzentem wniosków w Polsko-Amerykańskiej Komisji Fullbrighta.

Bardzo wysoko należy także ocenić dorobek dydaktyczny Habilitanta. Tematyka prowadzonych przez niego zajęć w pełni koresponduje z profilem badawczym. Habilitant jest promotorem 41 prac licencjackich i pełni funkcję promotora pomocniczego w pięciu przewodach doktorskich. Na wyróżnienie zasługuje fakt opracowania przez Habilitanta autorskich dziewięciu programów nauczania, kursów w języku polskim i angielskim.

Należy podkreślić i wyróżnić, że dr Rafał Wiśniewski nie tylko wykazuje się aktywnością naukowo-badawczą i dydaktyczną, ale także zaangażowaniem i działalnością organizatorską.

Podsumowując tę część oceny aktywności naukowo-badawczej, dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracę międzynarodową należy ją wysoko ocenić. Tym samym w mojej opinii spełnia ona kryteria ministerialne stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

3. Konkluzja

Po zapoznaniu się z przedstawionym przez dra Rafała Wiśniewskiego osiągnięciem naukowym, które stanowi cykl publikacji, jak również z pozostałym dorobkiem naukowo-badawczym, dydaktycznym i popularyzatorskim oraz w zakresie współpracy międzynarodowej **stwierdzam, że spełnia on wymóg posiadania osiągnięć naukowych uzyskanych po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiących znaczący wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji. Tym samym opowiadam się za nadaniem doktorowi Rafałowi Wiśniewskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.**

Jakub Zajączkowski

